

Polenresan maj 2008

Vi var en grupp från klass 9 på 35 elever som under läsåret 2007/2008 valde att arbeta med ämnena tolerans och medmänsklighet på våra aktivitetsdagar. Slutmålet var att åka ner till Auschwitz för att besöka koncentrationslägren. Vi jobbade hårt under hela läsåret med att samla in pengar för att kunna ta oss dit. Under läsåret ordnade några i gruppen så att hela skolan skulle få lyssna på en överlevande från ett koncentrationsläger.

Den 27 januari, som är förintelsens minnesdag, kom Ernst Köppler och berättade om sitt liv, när han satt i ett koncentrationsläger. Hela skolan hade samlats i Moraparken för att lyssna till hans intressanta, men även hemska berättelse. Alla var knäpp tysta och lyssnade intensivt när han berättade. Vi var alla glada över att han delade med sig av sitt liv till oss. Vi är nog den sista åldersgruppen som får ta del av att lyssna på en som överlevt. De flesta av dessa som överlevde koncentrationslägren lever ju inte längre. Jag minns, att Ernst var glad över att han fick komma och berätta. Han sa, att han gärna skulle vilja komma tillbaka nästa år igen, så att nya elever också skulle få ta del av det som har hänt. Men tyvärr blev det aldrig så. Ernst, som bodde i Rättvik, gick bort hösten 2008. Jag och många andra kommer aldrig att glömma Ernst. Han var en av alla föreläsare som vår grupp fick lyssna på.

För att vi skulle kunna ta oss till Berlin, Polen och Auschwitz jobbade hela gruppen med att sälja kakor, jobba på Vasaloppet m.m. Vi fick ihop en del pengar, men vi behövde mer. Vi raggade sponsorer och sökte även bidrag från Bernadottefonden. Alla i gruppen var oroliga. Tänk om vi inte skulle få pengarna som

vi hade ansökt om, vad skulle vi göra då? Men, som tur var, fick vi pengarna från fonden.

Första dagen på resan, 13/5.

Tidigt på tisdagsmorgonen åkte vi från Mora järnvägsstation. Alla bar vi våra svarta tröjor och röda ryggsäckar, som vi hade fått av sponsorer. På tröjorna stod det med vit text på svenska, engelska, tyska och polska: "Vi är på väg". Tröjorna hade vi på oss för att lättare hålla ihop gruppen. Vi åkte tåg till Arlanda och därifrån flög vi till Berlin. När vi kom till Berlin lyste solen och det var varmt. Man blev så glad av det vackra vädret.

I Berlin bodde vi på ett vandrarhem. Det var skönt att komma fram efter den långa resan. Vi inkvarterade oss och vilade lite på våra rum innan vi gick ut och såg på staden. Det blev en tidig kväll, eftersom vi var ganska trötta efter en lång dag.

Dag två, 14/5.

Dagen började med att alla skulle äta en rejäl frukost, för ingen visste när vi skulle få mat nästa gång. Sedan gick vi ut för att se på staden. Vi såg en kyrka som hade blivit bombad under andra världskriget. Därefter åkte vi buss till Brandenburger Tor, som är en av Berlins stadsportar. Det är den port som tyska nazisterna marscherade genom i gamla filmer. Sedan ville vi alla se resterna av Berlinmuren. Vi trodde att den skulle vara högre, men den var ju tillräckligt hög för att ingen skulle kunna ta sig över den, och dessutom stod det vakter som sköt dem som försökte.

Allt hade tagit längre tid än beräknat, så vi måste skynda oss till tunnelbanan som skulle ta oss till Wannsee. Wannsee är en herrgård utanför Berlin. Det var där som nazisterna hade en konferens den 20 januari 1942. Där bestämdes hur man snabbast och effektivast skulle utrota alla judar. De tyckte att Auschwitz låg centralt i Europa, och däromkring levde många judar, så att det var lämpligt att bygga upp ett förintelsläger där. Auschwitz var även en järnvägsknut, och det fanns bra kommunikationer dit. Hela mötet var över på mindre än en timme. Wannsee herrgård är mycket vacker, och man kan inte förstå hur ett sådant hemskt beslut kunde fattas där. Vår guide var väldigt kunnig, och även om han pratade engelska förstod vi bra vad han sade.

Efter en lång dag i Berlin åkte vi med en buss som vi hade bokat. Den skulle ta oss till Krakow i Polen. Bussresan tog cirka tio timmar. Resan gick förvånansvärt fort, men det berodde nog på att vi hade så kul. Det märktes när man kom in i Polen, för vägen blev mycket sämre. Det berodde på, att Hitler hade låtit fångar bygga vägen. De hade heller inte underhållit och reparerat vägen, eftersom de var osams om var gränsen mellan Tyskland och Polen gick. Efter den långa buss-

resan var vi så äntligen framme i Krakow klockan 02:30, och så fort vi fått våra rum gick alla till sängs.

Dag tre, 16/5.

Idag skulle vi åka till koncentrationslägren Auschwitz I och Auschwitz II Birkenau. Dagen började med att vi samlades i våra grupper för att prata om hur vi kände inför denna hemska dag och om hur vi skulle reagera när vi väl var där. En tanke som kom till mig var: "Hur kommer det att kännas att vara där flera tusen människor har blivit dödade?" Det skulle jag få svar på om några timmar.

Resan till Auschwitz var väldigt vacker med fin natur och mycket blommor. Man kan inte tänka sig att det vackra som vi såg var en av alla vägarna till helvetet. När vi kom fram till Auschwitz visste vi inte hur vi skulle reagera. Det första vi såg när vi kom in i Auschwitz I var skylten som man känner igen från alla historieböcker. Skylten där det står: "Arbeit macht frei" – Arbete ger frihet. Hela lägret är omringat med taggtråd, som det då fanns ström i. Det fanns ingen utväg från helvetet. Husen var jättestora, byggda av tegelsten, och fönstren var täckta med galler. Det var från början ett gammalt militärt regemente.

Det jag kommer ihåg mest av Auschwitz är dödsgränden som såg ut som en

Blommor läggs ner vid muren i Auschwitz.

vanlig gränd, men längst ner var det ett stort cementblock. Guiden berättade för oss att det var dödsväggen. Där hade man ställt människorna på rad och skjutit dem en efter en. Ett annat ställe som jag också kommer ihåg är där de hade samlat alla saker som judarna hade haft med sig. Alla barnkläder, väskor, skor, proteser och glasögon. Det allra värsta som de hade där, var allt hår som hade klippts av judar och andra offer. I en monter fanns det tre ton hår. Hår väger inte speciellt mycket, så det behövs mycket för att det ska bli ett kilo. Men där var det flera ton hår. Man var så chockad över att vara där – där allt detta hade hänt. Jag har gått med mina egna fötter där judar och andra plågats till döds, där folk har avrättats helt utan några känslor. Jag mår dåligt när jag tänker på det nu, efteråt. Jag trodde att vi hade sett allt, men det hade vi inte.

Nu skulle vi åka vidare till Auschwitz II Birkenau, som ligger några kilometer från Auschwitz I. Det första vi såg när vi kom fram var tågstationen som finns med i alla filmer om koncentrationslägren. Vi gick upp i tornet och såg hur enormt stort området var. Vart man än riktade blicken såg man nerbrända hus som judarna hade bott i. Det fanns inget slut, man såg bara de nedbrända husen. Guiden visade oss en byggnad som var sönderbombad och alla undrade vad det var för något. Det var en gaskammare, där människor hade gasats ihjäl. Strax intill gaskammaren låg en sönderbombad ugn, där de hade bränt alla kroppar. Bredvid gaskammaren och ugnen fanns en liten damm. Guiden uppmanade oss att följa efter honom och inte gå någon annanstans. När vi hade gått förbi kanten på dammen berättade han, att det som vi just hade gått på, var rester av askan från människorna som hade bränts. Alla blev chockade över att vi hade gått på askan efter människor.

Järnvägen som leder fram till den ökända porten till koncentrationslägret.

Det sista som jag minns från Birkenau var, när vi gick tillbaka på järnvägen och såg solen gå sakta ner, alldeles röd och vacker. I den vackra solnedgången hör man göken gala borta vid skogskanten, och man tänker: ”På ett sådant hemskt ställe, hur kan något så vackert finnas?” Man vill hoppas, att den vackra avslutningen på en sådan hemsk dag kan vara ett tecken på att allt elände i världen ska ta slut. Att alla ska bli lyckliga.

Dag fem, 17/5.

Dagen började med att vi samlades i våra grupper för att prata om hur vi kände och mådde efter gårdagen. Därefter fick vi vår fria dag för att göra vad vi ville. Jag och två andra tjejer gick med varandra, och vi hade väldigt roligt hela dagen, med mycket skratt. Några valde att följa med lärarna till en restaurang för att äta polsk mat, men vår lilla grupp gick till ett annat mysigt matställe och hade trevligt. Så var det dags att gå ”hem” och packa ihop alla grejer, för tidigt nästa morgon skulle vi börja hemresan. Nu började vi faktiskt längta hem.

Dag sex, 18/5.

Sista dagen på vår resa, med väckning halv fem. Vi skulle ta bussen till Katowice och därifrån vidare med flyg till Skavsta. Det var alltid spännande att vänta på bussen i Polen, för man visste aldrig om den kom dit man hade bestämt. Nu var vi ju lite smått oroliga att vi inte skulle hinna till flygplatsen i tid. Men det gjorde vi, som tur var. Efter en ganska kort flygtur var vi så i Skavsta, där vi äntligen fick äta mat. Mätta och belåtna tog vi tåget till Stockholm och bytte till tåget som tog oss till det snöiga Mora.

Johanna Flint